

ПОЧАТКОВА ШКОЛА

НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЖУРНАЛ



Мої талановиті діти.

*Олена Сологуб, вчителька 4-В класу
Миколаївської ЗОШ № 42*



*Шкільний клас – сім'я для нас! Лілія Тарасюк,
вчитель-методист Житньогірської ЗОШ І–ІІІ ст.
Китнянського р-ну Київської обл.*





«ПОЧАТКОВА ШКОЛА»

щомісячний науково-методичний журнал

№ 2 (536) ЛЮТИЙ 2014

Засновники –
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ,
ВИДАВНИЦТВО «ПОЧАТКОВА ШКОЛА»

Видавець –
ВИДАВНИЦТВО «ПОЧАТКОВА ШКОЛА»

Видається з липня 1969 року
Київ

Журнал включено до переліку наукових
видань ВАКУ України, в яких можуть
публікуватись основні результати
дисертаційних робіт

Головний редактор

Алла ЛУК'ЯНЕЦЬ, кандидат педагогічних наук,
заслужений працівник народної освіти України

Редакційна рада:

Іван БЕХ, Надія БІБІК, Микола ВАШУЛЕНКО,
Олександра САВЧЕНКО.

Редакційна колегія:

Галина ДРЕВАЛЬ, Валентина ЗАТОРЖИНСЬКА,
Олександр КИРИЧУК, Людмила КОВАЛЬ,
Ніна КОВАЛЬ, Ярослава КОДЛЮК,
Юлія КОЛЕСНИКОВА (завідувач відділу),
Тетяна КОХНО, Людмила ЛІЩИНСЬКА
(завідувач відділу), Людмила ЛОПУШАНСЬКА
(відповідальний секретар),

Світлана МАРТИНЕНКО, Віра МЕЛЕШКО,
Олександр МИТНИК, Антоніна МОВЧУН,
Ізоolda НІЗЕЛЬСЬКА (заступник головного
редактора), Тамара ПИРОЖЕНКО, Тамара
ПОНІМАНСЬКА, Катерина ПОНОМАРЬОВА,
Катерина ПРИЩЕПА, Тетяна ПУШКАРЬОВА,
Володимир ТИМЕНКО, Ольга ХОРОШКОВСЬКА,
Людмила ХОРУЖА, Михайло ЧЕМБЕРЖІ,
Ірина ШАПОШНИКОВА, Лідія ЩЕРБАКОВА,
Тетяна ЯРЕМЧУК (завідувач відділу).

Комп'ютерна верстка

Ніна ГОЛЯК.

Дизайн обкладинки

Володимир ЩЕРБАЧЕВИЧ.

Зареєстровано Державним комітетом інформаційної
політики, телебачення та радіомовлення України
серія КВ, №6506 від 09.09.2002 року
Підписано до друку 23.01.2014. Формат 84x108/16
Папір газетний. Друк офсетний. Умовн. друк арк. 6,72
Умовн. фарбовидб. 6,72. Обл. вид. арк. 9,75
Наклад 10636 прим. Зам. 0104402

Адреса редакції: 04213, Київ,
вул. Прирічна, 25-А, к. 12,
тел./факс (044) 501-03-87
www.pochatkova-shkola.net
e-mail: pochatkova@bigmir.net



Видруковано у видавництві
«Преса України» 03047, Київ, просп. Перемоги, 50
http://www.pressa.kiev.ua/ Якість друку повністю відпо-
відає наданому видавцем видавничому оригіналу.

© «Початкова школа», 2014

ЗМІСТ

Теорія і практика виховання особистості

Бех І. Виховні приписи у становленні особистості 1

До 200-річчя з дня народження Тараса Шевченка

Чабайовська М., Кархут О. Організація проєктної діяльності
молодших школярів у процесі проведення позаурочної роботи
з літературного читання 14

Методика навчання

Лобчук О. Системний аналіз уроку рідної мови в початковій школі 10

Зенченко Т. Компетентнісні орієнтири щодо вивчення теми

“Прикметник” у 2 класі 13

Логачевська Т., Логачевська С. Індивідуалізація завдань

для другокласників при розв'язуванні задач 17

Крамар Л. Екологічне виховання в початковій школі 23

Люта Т. Конспект уроку з громадянської освіти. 4 клас 26

Опілат Н. Продукти харчування – наші друзі й вороги 28

Садчикова Л. Урок трудового навчання у 2 класі 31

Данько Н. Проведення інтегрованого уроку музики 32

Випадок з практики

Нізельська І. Це було сто років тому 35

Контрольні роботи

Лаптева Л., Лунько Н. Орієнтовні контрольні роботи

з української мови для 3–4 класів (II семестр) 36

Календарне планування

Прищепка К. Читання, письмо, розвиток речі, 1 клас

(школи с руским языком обучения) 44

Творча лабораторія вчителя

Єфименко О. Спрямованість на отримання знань як цінності 48

Організація початкової освіти

Мартиненко С. Діагностування рівня задоволеності

педагогічною професією 50

Освіта вчителя

Зубалій М., Остапенко О. Мотиваційна шкала безбального

оцінювання навчальних досягнень учнів з фізичної культури 54

Новак М. Теоретичні основи формування комунікативної

компетентності молодших школярів 56

Нам пишуть

Шевченко Г. “Коронки” для першокласників 47

Войцишин М. Школа – дім радості! 53

Палагнюк А. Як ми вчимося читати 58

А я роблю так...

Неудачина О. Сходинки успіху і самоповаги 59

Слово художній самодіяльності

Хлібовська О. Перші сніжинки 60

Зозуля М., Левченко О. Кругообіг добра (Година спілкування. 1 клас) .. 61

Інформація

Павленко Т. Нові надходження до ДНПБ України 63

Розкажи про свій клас 2, 3 с. обл.

Передрук будь-якого матеріалу українською або іншими мовами
без письмової згоди редакції заборонено.



Марія ЧАБАЙОВСЬКА,
доцент кафедри мов та методики їх викладання
в початковій школі інституту педагогіки і психології
НПУ імені М. П. Драгоманова;
Олександра КАРХУТ,
вчителька Хоростецької ЗОШ I ст. Козівського р-ну Тернопільської обл.

Організація проектної діяльності молодших школярів у процесі проведення позаурочної роботи з літературного читання

Пріоритетним напрямком державної політики в сучасній освіті є особистісна орієнтація. Школа сьогодні робить спробу повернутися до індивідуальності кожної дитини. Створюються відповідні умови для розвитку й максимальної реалізації її нахилів і здібностей.

Одним із шляхів вирішення цієї проблеми є проектна діяльність. Питання використання методу проектів ставилися і вирішувалися на різних етапах педагогічної науки по-різному, залежно від рівня нагромаджених знань і соціального замовлення. У наукових дослідженнях видатних зарубіжних і вітчизняних учених (Дж. Дьюї, В.Кілпатріка, Г.Вашенка, А.Макаренка, С.Русової та ін.) доведено, що проектна діяльність є важливою умовою розвитку активності й самостійності дитячої особистості та підвищення якості навчання.

У напрацюваннях сучасних українських дидактів (І.Єрмакова, О.Демченко, О.Онопрієнко, О.Савченко, А.Цимбалару та ін.) розкрито методи організації проектної діяльності учнів початкових класів.

Суть проектного навчання – у функціонуванні системи дидактичних засобів (мети, змісту, методів тощо), якими здійснюється послідовне моделювання процесу розв'язування проблемних задач і ситуацій, що вимагають пошуків, досліджень, співпраці. [6, с. 299]

Організація педагогічного проекту передбачає такі важливі етапи:

1) підготовка (визначення мети, виду, тривалості проекту тощо);

2) планування (визначення основних кроків у досягненні поставленої мети, джерел, засобів збору інформації, форм презентації результатів тощо);

3) виконання проекту (проведення конкретної справи або ряду практичних заходів для досягнення поставленої мети, збір і аналіз інформації, оформлення результатів тощо);

4) презентація проекту (усний журнал, "жива газета", свято тощо);

5) підбиття підсумків виконання проекту та визначення завдань для нових проектів [2].

Метою статті є розкриття можливостей організації проектної діяльності учнів початкових класів у процесі проведення позаурочної роботи з літературного читання, зокрема, літературного ранку.

Творчий проект на тему "Великий Кобзар" (для учнів 4 класу)

**Присвячено 200-річчю від дня народження
Т.Г.Шевченка**

Тип проекту: міжпредметний (літературне читання, образотворче мистецтво, музика і співи), дослідницько-пошуковий, середньотривалий, груповий.

Об'єкт досліджень: життя і творчість Т.Г.Шевченка.

Методи дослідження: бесіди, спостереження, інтерв'ю, пошук інформації в бібліотеці, краєзнавчому музеї та Інтернеті, її аналіз.

Ключове питання: великий син великого народу – хто він?

Змістові завдання: життєвий шлях Т.Г.Шевченка. Родове дерево родини Тараса Григоровича Шевченка – геніальний поет. Великий національний художник. Створення виставки малюнків до програмових творів Великого Кобзаря. Пісні на слова поета. Вишивки на теми творів Т.Г.Шевченка.

Навчальні цілі та очікувані результати:

- навчати учнів здійснювати проектну діяльність, формувати дослідницькі вміння на основі вивчення життя і творчості Т. Г. Шевченка;
- розвивати навички роботи в групі;
- користуватися додатковими джерелами інформації: енциклопедією, Інтернетом, художньою літературою, періодичними виданнями; вчити роботи комп'ютерні презентації;
- ілюструвати дослідження і його результати.

ДО 200-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Основний зміст діяльності: для здійснення проєкту було створено 5 учнівських груп – біографи, декламатори, актори, художники, мистецтвознавці – та визначено їм завдання. Учні з групи "Біографи" мають зібрати та опрацювати інформацію про життєвий шлях Т.Г.Шевченка; з групи "Декламатори" – вивчити напам'ять вірші Шевченка або поезії про нього; з групи "Актори" – підготувати інсценізацію; з групи "Художники" – намалювати ілюстрації до творів Великого Кобзаря; з групи "Мистецтвознавці" – пошукати відомості про його художню спадщину.

Форми подання результатів: родове дерево родини Т.Г.Шевченка (група "Біографи"), декламування (група "Декламатори"), інсценізація (група "Актори"), виставка малюнків (група "Художники"), комп'ютерна презентація репродукції картин Т.Шевченка (група "Мистецтвознавці").

Оцінювання результату проєкту, загальні висновки, пропозиції щодо удосконалення проєктної діяльності.

Захист проєкту "Великий Кобзар"

Мета. Продовжити ознайомлювати учнів з життєвим і творчим шляхом великого українського поета і художника, викликати інтерес до його творів;

- розвивати зв'язне мовлення;
- виховувати почуття гордості за славного сина України, сприймати його творчість як духовну спадщину українського народу.

Обладнання: портрет Т.Г.Шевченка, репродукції його картин, виставка книг – "Кобзар" (видання різних років), твори про Тараса Григоровича, учнівські малюнки до його творів, музичні твори на слова поета, комп'ютер, проєктор, вишивки: репродукції портретів Великого Кобзаря, створених різними художниками, рушники, слова "Заповіту".

Учні одягнені в національні костюми.

Святково прибрана зала: стіл, накритий вишитою скатертиною; поряд з хлібом лежить Біблія і "Кобзар"; над столом – портрет Т.Г.Шевченка; на стінах – плакати з висловами видатних людей про Великого Кобзаря.

"Огненне слово його наскрізь проймало серце не тільки тих, кому близьке було народне горе, а й тих, кому й байдуже було до того. Всі дивувалися красі та силі тієї простої мови, якою Шевченко виливав свої вірші. Увесь світ став прислухатися до його мови, а на Україні вірші приймали як благовісне, пророче слово".

Панас Мирний (1849–1920, український письменник).

"Шевченко був сином мужика, і став володарем у царстві духа. Він був кріпаком, і став велетнем у царстві людської культури. Він був самоуком, і вказав нові, світлі й вільні шляхи професорам і книжним ученим".

Іван Франко (1856–1916, український письменник).

Тарас Шевченко... Такий великий, що бути більшим не можна. Як Україна. Як світ... Ріс безрідним сиротою,

а став найкращим усім нам з покоління і в покоління. Був кріпаком, а заговорив і показав шлях до свободи... Він безсмертний, як саме життя, тому став нашою долею і заповітом. І на сторожі правди і любові стоїть його слово".

Борис Харчук (1931–1988, український письменник).

"Любіть свою батьківщину і рідну мову так, як любив покійний Тарас Шевченко. Для його пам'яті це буде найкращою нагородою і нерукотворним пам'ятником".

Акакій Церетелі (1840–1915, грузинський поет).

"Він був найбільш народним поетом з усіх великих поетів світу. Поезія Шевченка була явищем єдиним і неповторним. Немає для неї відповідника в світовій літературі".

Маріан Якубець (1910–1998, польський письменник).

На сцені – екран. Інформація вчителя й учнів супроводжується демонстрацією слайдів:

1. Сторінка метричної книги с. Кирилівки із записом про народження Т. Г. Шевченка.
2. Вільна Т. Г. Шевченкові, видана 22 квітня 1832 р.
3. Агестат Імператорської академії мистецтв від 10 грудня 1845 р. про надання Т. Г. Шевченку звання художника.
4. Репродукції картин Т. Г. Шевченка:
 - Автопортрет. 1840 р.
 - Селянська родина. 1843 р.
 - Шевченко малює селянське подвір'я. 1845 р.
 - Удовина хата на Україні. 1843 р.
 - Чумаки серед могил. 1846 р.
 - Тополя. 1843--1847 р.
 - На околиці. 1845 р.
 - Видубицький монастир у Києві. 1844 р.

Хід заходу

Вчитель. Шановні вчителі, дорогі діти, батьки та вся наша шкільна родино! Сьогодні ми зібралися у цій залі, щоб відзначити знаменну дату – 200-річчя від дня народження Тараса Григоровича Шевченка, геніального українського поета, національного художника, мислителя.

Його ще називають Кобзарем, бо свою основну книгу він назвав "Кобзар". Поетові було всього 26 років, коли вийшло у світ її перше видання.

Творча спадщина Тараса Григоровича ввійшла до скарбниці найцінніших надбань світової культури. Інтерес до його творчості, до його сповненого героїзму життя зростає з кожним роком не тільки в Україні, а й далеко за її межами.

Розпочнімо наше свято чудовими словами Великого Кобзаря:

І мене в сім'ї великій,
В сім'ї вольній, новій,
Не забудьте пом'янути
Незлим, тихим словом!

Звучить у записі пісня на слова Т. Шевченка "Заповіт" (музика М. Лисенка).

Входять ведучі – хлопець і дівчина в національному одязі. У руках у них запалені свічки. Вони ставлять їх на столі біля портрета Т.Г.Шевченка і виходять

ДО 200-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

(у ролі ведучих виступають учні з групи "Біографи").
Входять учні з групи "Декламатори".

1-й учень - декламатор.

Бог і Біблія у хаті,
І Шевченко, і Буквар, —
Той духовно вже багатий,
Хто береться за "Кобзар".

2-й учень.

Ген за рікою синіє гора,
В небі веселка розквітла казкова,
Ніжно влітається в гомін Дніпра
Добре і шире Шевченкове слово.

3-й учень.

І став для нас Шевченко заповітом,
Безсмертним, як саме людське життя.
Ми будем славить перед цілим світом
Живе й святе Шевченкове ім'я!

4-й учень.

Благословен той день і час,
Коли прослалась килимами
Земля, яку сходить Тарас
Малими босими ногами,
Земля, яку скропив Тарас
Дрібними росами-сльозами. (М.Рильський)

Ведуча 1. Україна часів Шевченка... Це — тихі води і ясні зорі, зелені сади, білі хати, лани золоті пшениці...

Ведучий 1. Україна — це обшарпані, голодні люди... Ідуть на панщину, чорні і німі. Ідуть, дітей ведуть...

Ведуча 2. Пани розкошували і жили у величезних маєтках, а працювали на них їхні кріпаки. Пан свого кріпака міг покарати, міг продати, наче якусь річ. Міг відібрати дітей від батьків і на мисливських собак вимінити. І нікому було поскаржитись.

Ведучий 2. Україна — країна вікової героїчної боротьби за волю, в результаті якої — високі в степу могили...

Ведуча 1. Україна — розкішний вінок із рути й барвінку, що над ним світять заплакані золоті зорі...
Поема краси і недолі...

Ведучий 1. Одна із найсмутніших сторінок у цій поемі належить незрівнянному огненному поетові, який збудив німих і сонних, возвеличив їх, указав шлях до майбутнього.

Пісня на слова Т.Шевченка "По діброві вітер віє", музика народна (виконують учні класу).

Ведуча 2. Тарас Григорович Шевченко народився 9 березня 1814 р. в с. Моринцях, на Звенигородщині (сучасна Черкащина), в сім'ї Григорія та Катерини Шевченків, кріпаків пана Енгельгардта, про що свідчить запис у церковній книзі (демонструється слайд 1: сторінка метричної книги с. Кирилівки із записом про народження Т.Г.Шевченка). Ім'я Тарас вибрано за церковним календарем, у перекла-

ді з грецької означає — здатний до непокори, безстрашний, бунтар.

Ведучий 2. Батько був письменний, умів стельмахувати, тобто виготовляти із дерева вози, колеса. Мати — працювита, дбайлива, лагідна, любила співати народних пісень.

Тарас. Над чистим ставом край села.

Мене там мати повила
І, повиваючи, співала,
Свою нудьгу переливала
В свою дитину...

Ведуча 1. Родина була велика, дітей багато: старша сестра Катруся і брат Микита та молодші за Тараса — Йосип, Яринка та сліпенька сестричка Марійка (демонструється родове дерево Шевченків — група "Біографи").

Ведучий 1. Минає рік за роком... Батько й мати на панщині: гнули спину на панському полі, на панській стайні, у панських садах та городах. А вдома діти залишалися голодні. За няньку малому Тарасу — сестра Катря, яка доглядала, колихала, пісень співала, замінюючи маму. Жили у злиднях.

Тарас. За що, не знаю, називають

Хатину в гаї тихим раєм.
Я в хаті мучився колись.
Мої там сльози пролились.
В тім гаю,
У тій хатині, у раю,
Я бачив пекло... Там неволя,
Робота тяжкая, ніколи
І помолитись не дають.

Ведуча 2. У Шевченків була дружня сім'я. Любили один одного, жаліли. Зберуться усі ввечері після роботи, постелять у садочку коло хати рядно, посідають, вечеряють укупі. Потім, згадуючи свою родину, ранне дитинство, Тарас Григорович написав вірш "Садок вишневий коло хати", слова якого були покладені на музику.

Пісня на слова Т.Шевченка "Садок вишневий коло хати", музика Миколи Лисенка (виконують учні класу).

Ведучий 2. Дуже любив малий Тарас діда Івана. Дід Іван грамотний, і в нього була велика книжка про святих мучеників. Притулиться до нього онук, і розповідає дід давні минулі часи. Цікавий був до всього Тарасик, про все йому хотілося дізнатись: і чи є де залізні стовпи, які небо підтримують; чому шлях, що мимо села йде, Чорним зветься; хто такі були гайдамаки, які проти панів повставали?

Інсценізація (виконує група "Актори")

Діюві особи: Дід Іван, сусіди, малий Тарас, Оксанка, автор.

Дія 1

Сусід 1. Діду Іване, а розкажіть про Коліївшину!
Про Залізняка та Гонту!

Сусід 2. Про гайдамаків, ви ж, кажуть, теж були в гайдамаках.

ДО 200-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Дід (замріяно). Гайдамаки! То були люди! (Одсунувся далі від книжки).

Автор. Дід починає розповідати про ті часи, коли гайдамаки панів били, палили їхні маєтки.

Сусід 1. Тарасику! Іди, сину, надвір гуляти. Тобі ще рано таке слухати.

Тарас крутить головою: "Не хочу!"

Дід. Хай слухає, виросте – своїм розкаже дітям і онукам.

Дія 2

Автор. А на ранок у хлопця з соняшничиння рушника за плечима, в руках загнута з лозини шабля. Ходить у бур'яні, рубає панам мечем голови з плечей.

Біжить Оксанка, умита, чепуренька.

Оксана. Тарасе, що ти робиш?

Тарас. Який я Тарас? Я – гайдамака!

Оксана. Тарасе! Тарасе!

Тарас. Що?

Оксана. Кажуть, Тарасику, що ти найкраще від усіх читаєш, найкраще за всіх співаєш, ще й, кажуть, гарно малюєш. От виростеш і будеш малярем.

Тарас. Еге ж! Малярем! Добре тобі казати! Тобі так здається!

Оксана. Тарасе! Якщо будеш малярем, то розмалюєш нашу хату!

Тарас. Атож! А всі кажуть, що я ледащо і ні на що не здатний. Ні, я не ледащо, всім докажу, що я буду малярем! Я таки буду малярем!

Оксана. Авжеж! Так! Так, Тарасику! Авжеж будеш!

1 Коліївщина – селянсько-козацьке повстання на Правобережній Україні у 768 році проти кріпосницького, релігійного та національного гніту шляхетської Польщі.

2 Очолив це повстання виходець із запорізької бідноти Максим Залізник, а його найближчим побратимом став Іван Гонта.

Ведуча 1. Ріс малий Тарас кмітливим, допитливим і розумним хлопчиком, хоча мовчазним, завжди замисленим. У восьмилітньому віці батьки віддали його до дяка в науку. Важка то була наука! Дяк навчав дітей по церковних книгах. За найменшу провину карав учнів різками.

Ведучий 1. Сидить Тарас за граматиною між школярами в дяковій хаті. Лобатий, чуб білий, як пшениця, лице смагляве, а очі ясні та сині, як на росі льон. Він швидше за всіх навчився читати й писати, дуже любив малювати.

Пізніше Шевченко згадував ту школу у вірші "Доля".

Тарас. Ти не лукавила зо мною,
Ти другом, братом і сестрою
Сіромі стала. Ти взяла
Мене, маленького, за руку
І в школу хлопця одвела
До п'яного дяка в науку.
– Учися, серденько, колись
З нас будуть люди, – ти сказала.
А я й послухав, і учивсь...

Тарас сідає на лавку і малює.

Ведуча 2. Та недовго тривала Тарасова наука. Перше горе, що отруїло хлопцеве серце, – смерть матері. Лишились діти бідолашними сиротами.

Тарас. Там матір добрую мою
Ще молодую у могилу
Нужда та праця положила...

Ведучий 2. Не знав батько, що робити з малими. Старша сестра Катруся ще при матері вийшла заміж і переїхала в інше село. Одружився вдруге на вдові з трьома дітьми. Мачуха трапилась люта, не любила дітей. У хаті почалися сварки, докори, плач – пекло, що завжди буває в хаті, де повно зведених.

Ведуча 1. Тільки й було радості, коли якось одним літом батько пішов з чумаками і взяв Тараса з собою. (А чумаками звались люди, які ходили з України аж у Крим по сіль та рибу). І багато-багато побачив він по дорозі.

Ведучий 1. Побачив і могутній Дніпро з мальовничими берегами, високі давні могили в широких степах. Стрічались їм різні люди. То сліпий кобзар сидів, грав на кобзі і співав старовинні пісні. То бачили рекрутів-хлопців, яких забрали на 25 років у солдати, і їхніх матерів, що плакали, прощались, мабуть, на все життя.

Ведуча 2. Стрічались їм пани в розкішних каретах, на баских годованих конях. Замислювався малий Тарас: чому скрізь одні працюють, поневіряються, а інші тільки гуляють, панують та розкошують?

Ведучий 2. Обіцяв батько і другого року взяти Тараса з собою, та не довелося. Застудившись у дорозі, раптово помер у 1825 році. Круглим сиротою залишився одинадцятирічний хлопець. Умираючи, батько казав, що з Тараса буде або велика людина, або велике ледащо, – тому спадщина йому не потрібна.

Тарас. Там батько, плачучи з дітьми
(А ми малі були і голі),
Не витерпів лихої долі,
Умер на панщині!.. А ми
Розлізлися межі людьми,
Мов мишенята. Я до школи –
Носити воду школярам.
Брати на панщину ходили,
Поки лоби їм погодили!
А сестри! сестри! Горе вам,
Мої голубки молодії!
Для кого в світі живете?
Ви в наймах вирости чужії,
У наймах коси побіліють,
У наймах, сестри, й умрете!

Ведуча 1. Тарас іде з дому і наймитує в школі, наймається пасти громадську череду.

Вірш "Мені тринадцятий минало".

Ведучий 1. Важко жилося Тарасові. Ось як він пізніше писав про це.

Вірш "І золотої й дорогої".

ДО 200-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

У ч и т е л ь. Сьогодні ми торкнемося мистецької спадщини Т.Г.Шевченка. Слово надамо групі "Мистецтвознавці".

У ч е н ь 1. Тарас Шевченко був не лише поетом, драматургом, прозаїком, а й великим художником. Він закінчив Петербурзьку академію мистецтв (клас професора Карла Павловича Брюллова). Його образотворча спадщина складає понад тисячу творів.

У ч е н ь 2. У тому кутку України, де село Кирилівка, завжди було між людьми багато малярів. Мабуть, через те, що край такий, хоч малої: у садках та зорях.

У ч е н ь 3. Здібності до малювання у малого Тараса виявилися дуже рано. Хлопець крейдою чи вуглинкою зображував хати, церкви, дерева, птахів, тварин на дощечках, стінах, воротах, бо окремих аркушів паперу, а тим більше альбомів у нього не було.

У ч е н ь 4. Прагнучи стати художником, Шевченко побував у трьох церковних дяків-малярів. Проте жоден із них, не виявивши у Тараса таланту, не збирався його вчити, а велів воду носити, фарбу розтирати.

У ч е н ь 1. Деякий час служив Тарас у пана Енгельгардта козачком. Невдовзі пан переїхав у Петербург і забрав із собою хлопця. Зваживши, що він матиме більше з Шевченка як з дворового художника, ніж як із слуги, віддав його вчитися на чотири роки до майстра декоративного живопису Василя Ширияєва. Разом із іншими учнями Шевченко розписував інтер'єри петербурзьких театрів, оздоблював покої, фарбував стіни, стелі. Жили хлопці надголодь, спали на горищі, над квартирою майстра-господаря.

У ч е н ь 2. У Петербурзі влітку бувають білі ночі – тоді видно, як удень. От білими ночами став Тарас тікати зі свого горища у великий гарний сад, який і тепер Літнім зветься. Сяде там на перекинутому відріз 3-під фарби і перемальовує статуї, які стоять у Літньому саду. А то замислиться, згадає рідну свою Україну, Дніпро. І в голові складались, немов пісні, свої власні вірші, які він записував на тому папері, що брав для малювання. Один з найперших починається так:

Реве та стогне Дніпр широкий,
Сердитий вітер завива,
Додолу верби гне високі,
Горами хвилю підійма.
І блідий місяць на ту пору
Із хмари де-де виглядав,
Неначе човен в синім морі,
То виринав, то потопав.

У ч е н ь 3. Зустріч у Літньому саду з Іваном Сошенком, художником з України, круто змінила долю Тараса. Сошенко познайомив його із викладачем Петербурзької академії мистецтв – Карлом Брюлловим. Брюллов намалював портрет поета Василя Андрійовича Жуковського, який розіграли

в лотерею. Одержавши 2500 крб., поміщик Енгельгардт звільнив Т.Г.Шевченка з кріпацтва (*демонструється слайд 2: вільна Т.Г.Шевченка, видана 22 квітня 1832 р.*).

Коли Тарас став вільною людиною, його прийняли до Академії художеств.

У ч е н ь 4. У роки навчання в академії (1838–1844) Шевченко працював як художник і як поет (*демонструється слайд 3: атестат Імператорської академії мистецтв від 10 грудня 1845 р. про надання Т.Г.Шевченку звання художника*).

За художні полотна нагороджений трьома срібними медалями. Це – рисунок з натури (1839 р.), картини: "Хлопчик-жебрак, що дає хліб собаці" (1840 р.), "Циганка-ворожка" (1841 р.).

Вагоме місце серед акварелей належить портретам та автопортретам, ілюстраціям до власних творів ("Катерина", 1842 р.), картинам на історичну тематику ("Смерть Б. Хмельницького" та ін.).

Талант Шевченка-пейзажиста розкрився у графічному циклі "Живописна Україна" та під час роботи художником в Археографічній комісії, що вивчала пам'ятки старовини. Серед малюнків є історичні та архітектурні пам'ятки ("Аскольдова могила" та ін.), сільські краєвиди, про вбоге життя покріпаченого народу ("Селянське подвір'я", 1845 р. та ін.)

Будучи на засланні, Тарас Григорович змальовував життя бідних казахів, туркменів.

Демонструються слайди 4: репродукції картин Т.Шевченка.

В е д у ч а 2. У 1840 році побачила світ книжка Т. Г. Шевченка "Кобзар". У ній поет залишив для нас свої заповіді – любити Україну, зберегти мову народу, його звичаї, пісні й пронести це через віки.

5-й у ч е н ь - д е к л а м а т о р .

Свою Україну любить,
Любить її во время люте,
В останню тяжкую минуту
За неї Господа молить...

6-й у ч е н ь .

Учітесь, читайте,
І чужому научайтесь,
Й свого не пурайтесь.
Бо хто матір забуває,
Того Бог карає,
Того діти пураються,
В хату не пускають.

В е д у ч и й 2. Чудовими у "Кобзарі" є поезії про природу рідного краю.

Вірш Т.Шевченка "Вітер з гаєм розмовляє".

В е д у ч а 1. Шевченко належить до наймузичальніших поетів світу. Більшість його поетичних творів були покладені на музику. Сотні композиторів світу створили близько 500 творів на тексти й мотиви "Кобзаря".

ДО 200-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Учні виконують пісню на слова Т.Шевченка "Зацвіла в долині червона калина..." (музика народна).

Учитель. Група "Художники" зробила спробу відтворити у своїх малюнках той світ, який нам показав поет. Розглянемо ці роботи. (*Учні коментують свої малюнки*).

Ведучий 1. Тарас Шевченко прожив лише 47 років: з них – 24 у рабстві, 10 – у солдатах на засланні, а залишок життя – під пильним наглядом поліції.

Ведучий 2. Його справедливо називають Великим Кобзарем, Поетом нації, основоположником української літературної мови.

Ведуча 2. Любов народу до Шевченка безмежна. В українській оселі поряд з образами в рушниках висить портрет Шевченка, а поряд із Біблією покладено "Кобзар".

Ведучий 1. Йому зведено понад 800 пам'яників на всіх континентах, а твори перекладено ста сорока мовами світу.

Ведуча 1. Сьогодні до нього, славного сина українського народу, звертаємо наші погляди. З його заповітами звіряємо свої кроки в утвердженні молоді Української держави.

Вірш Ю. Шкрямеляка "Ми – всі діти українські".

Ми – всі діти українські,
Український славний рід,
Дбаймо, щоб про нас, маленьких,
Добра слава йшла у світ.
Свої здібності і сили
Розвиваймо раз у раз,

Марія Чабайовська, Олександра Кархут. Організація проектної діяльності молодших школярів у процесі проведення позаурочної роботи з літературного читання. *У статті з'ясовано значення використання проектної технології у навчально-виховному процесі початкової ланки освіти, її сутність, розкрито питання організації проектної діяльності учнів у процесі проведення позаурочної роботи з літературного читання.*

Ключові слова і формулювання: особистісно орієнтоване навчання, метод проектів, літературне читання, позаурочна робота, літературний ранок, проект "Великий Кобзар", 200-річчя від дня народження Т.Г.Шевченка, геніальний український поет, національний художник, мислитель.

Марія Чабайовська, Олександра Кархут. Организация проектной деятельности младших школьников в процессе проведения внеурочной работы по литературному чтению. В статье установлено значение использования проектной технологии в учебно-воспитательном процессе начального звена образования, ее сущность, раскрыты вопросы организации проектной деятельности учащихся в процессе проведения внеурочной работы по литературному чтению.

Ключевые слова и формулировки: личностно ориентированное обучение, метод проектов, литературное чтение, внеурочная работа, литературный утренник, проект "Великий Кобзар", 200-летие со дня рождения Т. Г. Шевченко, геніальний український поет, національний художник, мислитель.

Mariia Chabaiovska, Oleksandra Karhut. Organization of project activity of young pupils in the process of homeworks with literature reading. *The article covers the meaning of the application of design technology in the educational process of primary level education, its essence, explores the issue of project activities of students in the process of extracurricular work of literary reading.*

Key words and terms: learner-centered teaching method projects, readings, overtime work, literary morning Project "Kobzar" 200-anniversary of the birth of Taras Shevchenko, Ukrainian poet of genius, a national artist, thinker.

Щоб народу була вітра
І щоб користь була з нас.

Все, що рідне, хай нам буде
Найдорожче і святе, –
Рідна віра, рідна мова,
Рідний край наш над усе!
Щоб про це ми не забули
Ні на хвилину, ні на мить,
Хай Господь Святий із неба
Нас, малих, благословить!

Звучить у записі пісня "Шлях до Тараса" (музика О.Осадчого, вірші Ю.Рибчинського, співає В.Зінкевич).

Література

1. Васильченко С. В. Повісті. Драматичні твори / С. В. Васильченко. – К. : Наукова думка, 1988. – 600 с.
2. Демченко О. П. Проблеми використання проектної технології у навчально-виховній роботі з молодшими школярами // <http://vuzlib.com/content/view/204/84/>
3. Іваненко О. Д. Твори в п'яти томах. Т. другий: Повісті, оповідання, нариси / О. Д. Іваненко. – К. : Веселка, 1984. – 300 с.
4. Шевченко Т. Г. Кобзар / Т. Г. Шевченко. – Х. : ВД "Школа", 2014. – 576 с., 48 арк. іл.
5. Онопрієнко О. В. Управління проектною діяльністю молодших школярів // Навчання і виховання учнів 4 класу: Метод. посібн. / О. В. Онопрієнко. – К. : Початк. шк., 2005. – С. 53–64.
6. Савченко О. Я. Дидактика початкової освіти: підручн. / О. Я. Савченко. – К. : Грамота, 2012. – 504 с.
7. Тарахан-Береза З. П. Шевченко – поет і художник / З. П. Тарахан-Береза. – К. : Наукова думка, 1985. – 183 с.
8. Шевченко Т. Г. Тарас Шевченко: Живопис; Графіка: Альбом / Авт. вступ. ст. та упоряд. Д. В. Степовик. – К. : Мистецтво, 1986. – 175 с. : іл.

